

1. LÄRARHANDLEDNING

Allt färre elever vet något om klassisk musik. De som inte spelar ett klassiskt musikinstrument eller sjunger i en kör har ofta inte ens en aning om att klassisk musik över huvud taget existerar.

Det råder ingen tvekan om att arbetet med att sprida kännedom om klassisk musik bland yngre människor till stor del misslyckats.

I radioprogrammen "retro,nu" (P2) och SVT-serien "Klassiska Typer" prövades nya grepp, nämligen att problematisera och ifrågasätta den klassiska musikens föreställningsvärld. Inte musiken som sådan, men utanpåverket. Resultatet blev höga lyssnar/tittarsiffror och utmärkelser.

En liten grupp medarbetare på klassiska musikinstitutioner blev förbannade eftersom de ser det som sin uppgift att skydda klassisk musik. De menade att problematisering och diskussion undergrävde deras arbete.

Men tittarna tyckte tvärtom. Många ansåg att det var hög tid att beskriva och behandla klassisk musik som vilken kulturyttring som helst. Det påverkar inte huruvida man har utbyte av musiken som lyssnare eller ej. Det bestäms av andra faktorer.

Detta material har satts samman utifrån dessa erfarenheter. **Syftet är alltså inte att göra reklam för klassisk musik**, utan att ge en inblick i vad klassisk musik är, förklara vissa grundläggande värderingar och att sätta in klassisk musik i ett större historiskt och socioekonomiskt sammanhang.

Detta ligger i linje med intentionerna i Lgr/gy 11.

Målgrupper

Primära målgrupper är gymnasiet, eftergymnasial utbildning samt studiecirkel och kulturskolor. Materialet kan även användas som grund för fortbildning av musiklärare.

Produktionen har testats på högstadium med musikprofil. Vi bedömer att rätt använt kan materialet fungera i årskurs 8/9.

Materialet

Materialet är ordnat så här:

_audio innehåller musiken till videofilmerna.

_bilder innehåller bilder för datorvisningen sorterade i 3 mappar.

_interaktiv innehåller en interaktiv PDF-version av faktaboken (17 sidor) som kan laddas på skolans hemsida. Med den versionen kan elever arbeta med materialet på egen hand. Filmerna streamas från vår server så skolans nätverk belastas minimalt.

_utskrift innehåller en PDF-versioner av läroboken (17 sidor) och lärarhandledningen för pappersutskrift. Får delas ut till elever.

_video innehåller samtliga videofilmer för datoruppspelning.

Upplägg

Materialet har utformats så att läraren själv kan bestämma vad som används och på vilket sätt.

Faktaboken

Faktaboken innehåller kortfattade fakta och förklaringar. Den viktigaste och mest grundläggande informationen finns kapitel 1.

I kapitlen 2-4 sammanfattas huvuddragen i hur klassisk musik växt fram i kronologisk ordning.

I kapitel 5 presenteras huvuddrag i klassisk musikhistoria, med epoker, tonsättarnamn, musiktyper, egenskaper etc. Merparten av detta material är sammanfattningar av kursmaterial som används i högre musikutbildningar.

Eftersom flera musikhögskolor fortfarande sätter likhetstecken mellan musikhistoria och klassisk musikhistoria har kommentarer bifogats. De förklarar bl.a. varför kvinnor och invandrare hamnat utanför musikhistorien.

I kapitel 6 presenteras vanliga myter om klassisk musik.

Kapitel 7 handlar om hur begreppet "klassiskt" präglat konst, litteratur etc..

Filmerna

Syftet med huvudfilmerna är att eleven ska få möjlighet att lyssna på klassisk musik i lugn och ro, samtidigt som de ser tidstypiska bilder. Filmerna innehåller minimalt med fakta. Syftet är att lyssna.

Den som vill kan bortse från faktaboken och nöja sig med att visa en eller flera filmer så att eleverna får en chans att höra klassisk musik i lugn och ro.

De kompletterande filmerna kan användas för att belysa särskilda aspekter.

Bilder

Anledningen till att så många bilder bifogats är att de förmedlar sådant som är svårt att säga med ord.

Bilderna kan ligga till grund för diskussioner. Vad/vilka avbildas? Vad är syftet med bilden? Vad vill bilden förmedla? Vilka tekniker används? Varför är det så gott om karikatyror om temat klassisk musik?

Ämnesintegration

Eftersom framväxten av klassisk musik är en integrerad del av det moderna samhällets framväxt under 18/1900-talen, kan man vinna mycket på samarbete med SO-ämnen som har ganska stort fokus på denna process.

Det omfattande bildmaterialet kan användas som utgångspunkt för samarbete med bildämnet, där bildanalys är ett centralt moment.

Aspekter som utelämnats

Material om klassisk musik brukar ha fokus på berömda tonsättare och analyser/beskrivningar av deras musik.

För att den typen av kunskap ska vara meningsfull och inte bli ett meningslöst rabblande av fakta, krävs betydande erfarenhet av klassisk musik. Flertalet elever har inte den erfarenheten. Därför har det utelämnats här.

Dessutom kan sådan information enkelt hittas på internet.

Presentation av klassiska musikinstrument och ensembletyper. Det är alltför tidskrävande att presentera ens de vanligaste instrumenten och ensembletyperna på ett meningsfullt sätt.

Dessutom finns det redan gott om sådant material, från Peter och Vargen och framåt.

Utvärderingsfrågor

1. Vad betyder ordet "klassisk"?
2. Beskriv innebörden i begreppet "klassisk musik".
3. Ange tre egenskaper som är speciella för klassisk musik.

4. Var spelas klassisk musik?
5. Vilka spelar klassisk musik?
6. Vilka lyssnar på klassisk musik?
7. Hur finansieras klassisk musik?
8. Varför lades grunden till klassisk musik just på 1700-talet?
9. Varför har improvisation så liten roll i klassisk musik?
10. Ge exempel på klassiska musikinstitutioner.
11. Vad är speciellt med klassisk musikutbildning?
12. Vilka yrkesroller har de stora stjärnorna i klassisk musik?
13. Klassisk musik spelas över nästan hela världen. Vad beror det på?
14. Varför mångdubblades den klassiska publiken under 1900-talet?
15. Hur påverkade inspelningstekniken klassisk musik?
16. Man brukar säga att klassisk musik blev 1900-talets statsmusik. Varför?
17. Förklara begreppet classicism.
18. Förklara begreppet romantik.
19. Förklara begreppet modernism.
20. Hur kom det sig att grunden för nutidens kommersiella musikliv lades just inom det klassiska musiklivet?
21. Vad menas med stjärnsystem?
22. Varför blev tävlingar viktiga i klassisk musik?
23. Varför blev jubileer viktiga i klassisk musik?
24. Förklara skillnaden mellan musikhistoria och klassisk musikhistoria.
25. Vad är speciellt med klassisk musikhistoria?
26. Vad är typiskt för det klassiska soundet?
27. Varför är det så ont om kvinnor i klassisk musikhistoria?
28. Varför är det så ont om icke-kristna män i klassisk musikhistoria?

29. Skriv ned den klassiska musikhistorieskrivningens periodindelning i kronologisk ordning.
30. Varför fick så få kvinnor formell musikutbildning före 18/1900-talen?
31. Berätta om idén med klassiska förebilder.
32. Hur gammalt är det man idag menar med klassisk musik?
33. Många tror att klassisk musik är särskilt "intelligent" musik. Varför?